herpy

SKILDPADDER

Forest Hinge-back Tortoise

Kinixys erosa

Kinixys erosa er den største af hængselskildpadderne: en tung, rustbrun regnskovsskildpadde med takkede skjoldrande og et bevægeligt hængsel bagtil. Skjoldet bliver op til 33 cm langt. Arten lever i regnskov og sumpet skov i Vest- og Centralafrika, kræver høj fugtighed og varme og stresser let. Nyindførte dyr bærer ofte mange parasitter.

Familie: Testudinidae Tidligere navn: *Testudo erosa; Kinixys castanea; Cinixys erosa*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**25-33 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**30-50 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Regnskov og vådområde**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**240 × 120 × 60 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**28-30 °C**
Hotspot	**30-32 °C**
Temperatur, nat	**22-25 °C**
Luftfugtighed	**70-90 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 1
Kost	**Insekter, frugt, planter og orme/snegle**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**1-5 æg**
Inkubation	**130-160 dage** ved 30-31 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Utilstrækkelige data (DD)**

Arten står på CITES liste II og i bilag B i EU's forordning om handel med vilde dyr (som alle landskildpadder, Testudinidae spp.). Køb og salg kræver derfor dokumentation for lovlig oprindelse, og indførsel fra lande uden for EU kræver CITES- og EU-papirer. Arten står ikke på de danske lister over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015 og nr. 686 af 31.5.2023).

Om arten

Kinixys erosa er den største art i slægten *Kinixys*. Rygskjoldet (carapax) er rustbrunt til lysebrunt med lysegule pletter på randpladerne og et brungult bånd langs den nederste del af ribbepladerne. Forkanten er flad og trukket frem, og randene bagtil og på siderne er tydeligt flossede og takkede. Der er ingen nakkeplade. Bugskjoldet er gult med brune og sorte pletter, rager længere frem end rygskjoldet og er hævet langs siderne. Hovedet er gulbrunt med et enkelt, spidst næb, og ben og bløde dele er gullige.

Slægtens kendetegn er hængslet bagtil: Hos voksne dyr kan den bageste del af rygskjoldet lukkes ned over bagben og hale. Hos unger findes hængslet ikke endnu, og skjoldranden er meget spids. Hannen har en tyk, kraftig hale med en pig og tydelige gafler foran på bugskjoldet.

Størrelsen er skjoldlængden (carapax). Voksne dyr er 25-33 cm; den nedre grænse er et skøn.

Arten blev beskrevet af Schweigger i 1812. Slægtens typeart, beskrevet som *Kinixys castanea* i 1827, regnes i dag for den samme art. Det latinske artsnavn betyder 'gnavet af' og sigter til de udhulede forreste plader på bugskjoldet. Typelokaliteten, 'Nordamerika', er en fejl.

Udbredelse og levested

Kinixys erosa findes i regnskoven i Vest- og Centralafrika fra Gambia og Sierra Leone mod øst gennem Guinea, Liberia, Elfenbenskysten, Ghana, Togo, Benin og Nigeria til Cameroun, Ækvatorialguinea, Gabon, Republikken Congo og Den Centralafrikanske Republik. Mod syd går udbredelsen til det nordlige Angola, og i Den Demokratiske Republik Congo findes arten i Congo-bækkenet, men ikke i den nordligste del. Mod øst når den Rwanda og Uganda.

Arten jages lokalt til føde, og skovrydning har trukket udbredelsen sammen. Langsigtet er den truet, især fordi levestedet forsvinder.

> **Oprindelig udbredelse:** Angola, Benin, Cameroun, Den Centralafrikanske Republik, Congo-Kinshasa, Congo-Brazzaville, Elfenbenskysten, Ækvatorialguinea, Gabon, Gambia, Ghana, Guinea, Liberia, Nigeria, Rwanda, Sierra Leone, Togo og Uganda.

LEVESTED

Arten er en ægte regnskovsbeboer. Den lever i fugtig skov, i sumpe og langs flodbredder, hvor den tilbringer meget af tiden skjult under rødder og væltede stammer. Lyset er svagt, luften er fugtig, og temperaturen er jævnt høj hele året.

Arten er altæder. I naturen æder den nedfaldne frugter, blade, græs og svampe samt hvirvelløse dyr og ådsler.

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt sikker viden om pasningen af *Kinixys erosa*, fordi arten sjældent holdes og avles. Pasningen bygger på regnskovsklimaet, på slægten som helhed og på den viden, der findes om arten i fangenskab. Slægtningene *Kinixys belliana* og *Kinixys homeana* er bedre beskrevet, og det meste af deres pasning gælder også her.

Skildpadder af slægten *Kinixys* stresser let og har strenge krav til temperatur, lysniveau og fugtighed. De er desuden svære at håndtere og behandle. Det er derfor ikke en art for begyndere, og vildfangne dyr kræver en plan for parasitbehandling fra første dag.

Terrariet skal være stort, fordi arten bliver større end de øvrige hængselskildpadder. Gulvarealet er 8 gange skjoldlængden i længden og 4 gange i bredden, altså 240 × 120 cm til et dyr på 30 cm, og terrariet er mindst 60 cm højt. Mindre plads bruges ofte med held, men den almindelige anbefaling er 8 × 4 gange skjoldlængden. Reglen er lånt fra *K. belliana*. Brug et lukket terrarium, så fugtigheden kan holdes. Indret med et stort hult stykke korkbark eller et lignende mørkt skjul, løv, planter og et fladt, ikke for dybt vandparti. Bunden er 10-15 cm fugtig blanding af tørv, barkmulch og løv, så dyret kan grave sig ned. Papir er en praktisk bund til dyr i behandling. I Danmark kan dyret kun komme udendørs i en tæt beplantet og delvis skygget indhegning på de varmeste sommerdage.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

TEMPERATUR

Dyret skal holdes varmt og jævnt: 28-30 °C om dagen med en varmere zone på 30-32 °C, målt på underlaget, og 22-25 °C om natten. Nattemperaturen er et skøn ud fra regnskovsklimaet.

Brug en strålevarmeplade eller et rørformet varmelegeme med termostat til jævn baggrundsvarme og ikke en skarp spot. Arten skal ikke have vinterhvile eller tørtidspause.

Læs mere: Varme og temperatur Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Kinixys erosa kræver høj luftfugtighed: 70-90 %, og syge eller nyindførte dyr holdes ved mindst 85 %. Forstøv jævnligt, så bunden og løvet holdes fugtige, og lad et fugtigt skjul med mos ligge tilgængeligt. Giv et lunkent bad flere gange om ugen, og lad dyret drikke af et fladt vandparti, hvor vandet skiftes dagligt. Vandet skal være så lavt, at dyret nemt kan komme ud igen.

Arten tørrer let ud. Indsunkne øjne og sløvhed er tegn på udtørring og skal føre til længere bade i lunkent, lavt vand og højere fugtighed.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

LYS OG UVB

Kinixys erosa kommer fra skovbunden og kræver lavt lysniveau. Terrariet skal ikke have kraftig belysning, og dyret skal altid kunne trække sig ind i mørke skjul. Dagslængden følger årstiden med omkring 12 timer. UVB-lys anbefales i lav styrke: Ferguson-zone 1, svarende til et UV-indeks på højst omkring 0,5-1,5 der, hvor dyret kommer tættest på lyset. Zonen er et skøn ud fra skovlevestedet. Glas og plexiglas stopper UVB. Dyr i en plantet udendørs indhegning får naturligt lys, men skal have skygge hele dagen.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Kinixys erosa er altæder. Kosten er frugt, svampe, blade og grønt samt lidt animalsk føde. Frugter som banan, melon, tomat, papaya, ferskner og agurk tages gerne, især røde og orange. Dertil kommer champignon, mælkebøtte, cikorie og blandede salater. Animalsk føde er snegle, regnorme, fårekyllinger og andre insekter, hver anden eller tredje uge en hel død mus, og for unger små stykker fisk og hakkede regnorme.

Varier kosten, for arten kan afvise noget, den spiste dagen før, og tage det igen nogle dage senere. Fodr på en flad skål eller sten. Drys et kalk- og vitamintilskud over foderet, og lad en sepiaskal ligge fremme, så dyret kan gnave i den.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er sky og trækker sig ind i skjoldet eller graver sig ned, når den bliver forstyrret. Den er mest aktiv tidligt om morgenen og tilbringer meget af resten af dagen i et mørkt skjul eller i vandet. Hængslet og den smalle åbning mellem ryg- og bugskjold gør dyret svært at håndtere og undersøge. Løft det nedefra med to hænder, og håndtér det så lidt som muligt.

Dyrene holdes enkeltvis eller som par. Hannen er livlig under parringen og kan jagte hunnen hårdt, så parrets terrarie skal have mange skjul og afskærmninger. Bland ikke arten med andre skildpadder, fordi parasitterne smitter.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen har en tyk, kraftig hale med en pig og tydelige gafler foran på bugskjoldet. Alder og størrelse ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret for arten. Levetiden er heller ikke dokumenteret; tallet i boksen er et skøn ud fra andre store landskildpadder.

PARRING

Parringen kan ske hele året. Hannen cirkler om hunnen, støder til hende og vender hende undertiden om på ryggen. Parringen er energisk og følges af meget hvæsen. Giv hunnen mange skjul og mulighed for at komme væk, og skil dyrene, hvis hunnen får skader.

ÆGLÆGNING OG KULD

Et kuld er på op til fem æg. Antal kuld om året er ikke dokumenteret. I omkring fire uger før æglægningen går hunnen urolig rundt, æder dårligt og ligger meget i vandet. Sæt en lav skål med fugtigt sand blandet med tørv i terrariet, med små trin, så hunnen kan komme op i den. Æggene er store i forhold til hunnens størrelse: omkring 45 × 40 mm og 28 g.

INKUBATION

Æggene tages ud, mærkes og lægges halvt nedgravet i fugtig vermiculit i en rugemaskine ved 30-31 °C og omkring 90 % luftfugtighed. Vend dem ikke. Æggene klækker efter 130-160 dage. Tallene bygger på et enkelt kuld, så tidsrummet er kun et udgangspunkt.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er omkring 45 × 45 mm og 17-22 g, har meget store blommesække og intet hængsel og har en meget spids skjoldrand. De flyttes til en lille rugekasse med samme temperatur og fugtighed som rugemaskinen og med fugtigt køkkenpapir som bund, til blommesækken er optaget, og efter ca. en uge til et mindre terrarie med barkflis, som kan

forstøves. De er meget aktive tidligt om morgenen og trækker sig om eftermiddagen ind i skjul. Giv banan, fersken, revet agurk, pære, champignon, små stykker fisk og hakkede regnorme med kalk og vitaminer på hvert måltid. Yderligere opdrætsdata er ikke dokumenteret for arten.

Sundhed og typiske fejl

Nyindførte dyr er ofte afmagrede og stærkt angrebet af tarmparasitter, både orme og encellede organismer. Slægten *Kinixys* stresser let og har strenge krav til temperatur, lys og fugtighed. Tegn er løs afføring med slim og undertiden blod, ufordøjet føde, manglende appetit, vægttab, udtørring og sløvhed. Ubehandlet kan det udvikle sig til tarmbetændelse og blodforgiftning.

- Første skridt er at få væskebalancen på plads med lange bade i lunkent, lavt vand, mens lysniveauet er lavt og luftfugtigheden høj. Derefter undersøges afføringsprøver, og dyrlægen behandler efter fundet.
- Nogle af parasitterne kan smitte andre krybdyr og mennesker, så hygiejne og desinfektion er nødvendige. Følg nye dyr tæt i mindst 12 måneder med vægt, væskebalance og afføring.
- Udtørring: især hos unger.
- Luftvejsinfektion: løbende næse og hvæsende vejrtrækning ved kulde og for tør luft.

Kontakt en dyrlæge med krybdyrerfaring, hvis dyret ikke æder, taber sig eller har løs afføring. Et nyt dyr skal i karantæne, før det kommer sammen med andre skildpadder.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.